

CAPVT VIII.

De Ministris Synagoga extraordinariis,
qui erant Prophetæ.

DVPLICES erant Prophetæ in veteri Testamento. Aliqui veri, qui à Deo mittebátur: Alij falsi, qui à Deo non mittebantur. Priores, vel vocabantur Prophetæ absolutè; vel Prophetæ Domini; vel vidètes. Posteriores, vel Pseudoprophetæ, vel Prophetæ Baal, vel Prophetæ lucorum. Quibus annumerandæ sunt Pythonissæ. De his omnibus dicam hoc ordine. 1. Quinam fuerint veri Prophetæ in veteri Testamento. 2. quod fuerit illorum officium. 3. quomodo probauerint se à Deo missos. 4. an omnes de Christo prophetauerint. 5. quis illorum fuerit præcipuus, Moyses, an Ioannes Baptista. 6. quomodo intelligendum sit, quod Christus ait in Euangelio: *Omnes Prophetæ vsque ad Ioannem.* 7. quomodo verum sit, omnes Prophetas Hierosolymis occisos esse. 8. quinam fuerint falsi Prophetæ. 9. quomodo veri à falsis discernebantur. 10. quid de Pythonissis sentiendum. 11. an etiam in nouo Testamento sint veri & falsi Prophetæ.

QVÆ

QVÆSTIO I.

Quinam fuerint veri Prophetæ in veteri Testamento?

1. Respondeo. Hi fuerunt præcipui.
1. Moyses. Num. 12. 6. & Deut. 34. 10.
2. Iosue. Ecclesiastici, 46. 1.
3. Samuel. 1. Regum 9. 6.
4. David.
5. Gad. 1. Regum 22. 5.
6. Nathan. 2. Regum 7. 2. & 2. Paralip. 9. 29.
7. Ahas Silonites 3. Regum 11. 29. & Paral. 9. 29.
8. Addo. 2. Paral. 9. 29.
9. Michæas, filius Iemla. 3. Regum 22. 8.
10. Helias Thesbites. 3. Regum 17. 1.
11. Helisæus. 3. Regum 19. 16.

Deinde quatuor illi, qui vocantur maiores Prophetæ, quorum nomina sunt hæc. 1. Isaias, filius Amos. 2. Ieremias, filius Helciæ, de sacerdotibus, qui fuerunt in Anathod. 3. Ezechiel, filius Buzi, Sacerdos. 4. Daniel, qui & Balthasar. Et alij duodecim, qui vocantur minores Prophetæ, vt Osee, Ioël, Amos, Abdias, Ionas, Michæas Morastites, Nahum, Habacuc, Sophonias, Aggæus, Zacharias, Malachias.

2. Quibus addi possunt tres alij, qui vixerunt sub finem veteris, & initium noui Testamenti. Primus Ioannes Baptista, de quo dictum est Luc 1. 76. *Et tu puer Prophetæ Altissimi vocaberis.* Secundus Zacharias, pater Ioan. Baptistæ, de quo ibid. v. 67. *Et Zacharias pater illius repletus est Spiritu sancto, & prophetauit*

tauit dicens: *Benedictus, &c.* Tertius, Simeon, de quo Luc. 2.26. *Responsum acceperat à Spiritu sancto, non visurum se mortem, nisi prius videret Christum Domini.*

3. Præter hos fuerunt etiam aliquot fœminæ Prophetissæ, vt Maria soror Moysis, (Exodi 15.20.) Et Debora vxor Lapidoth, (Iudicum 4.4.) Et Holda, vxor Sellum filij Thecuz, (4. Regum 22.14.) & Elizabeth, mater Ioannis Baptistæ, (Luc. 1.41.) & Anna filia Phanuel de tribu Aser, (Luc. 2.36.) & quatuor filiæ Philippi Diaconi, (Actor. 21.9.) Quibus omnibus præferenda est beata Dei genitrix Maria, quæ prophetauit dicēs: *Beatam me dicent omnes generationes*, non Gentiliū, Turcarum, Iudæorum; sed verè fidelium.

4. Quæres: An non fuerint plures Prophetæ veteris Testamēti, quàm qui iam enumerati sunt? Videntur fuisse plures. Nam 1. Reg. 10.5. legimus, gregem Prophetarum iuisse obuiam Sauli, postquam à Samuele in Regem vnctus est. Respondeo. Nomen Prophetæ sumitur variis modis in Scriptura. Primò, pro iis qui futura prædicunt. Et hoc sensu nos agimus hîc de Prophetis. Eorū officia paulò post explicabimus. Secundò, pro iis, qui ex peculiari motione Spiritus sancti, Deum laudant in citharis, psalteriis, & cymbalis. Sic sumitur loco citato, vbi Samuel ait ad Saulem: *Obuiam habebis gregem Prophetarum descendentiū de excelso, & ante eos psalterium, & tympanum, & tibiam, & citharā, ipsosque prophetantes* (id est, Deum laudantes) *& insiliet in te spiritus Domini, & prophetabis cum eis*, (id est, Deum pariter laudabis.) Sic etiam sumitur Numer. 11.25. vbi de septuaginta

gina senioribus, qui Moysi adiuncti erant, ita legimus: *Cumque requiesisset in eis spiritus, prophetauerunt, id est, Dei laudes celebrarunt.* Et 1. Regum 19.20. *Qui cum viderent cuneum Prophetarum variantium, & Samuelem stantem super eos, factus est etiam Spiritus Domini in illis, & prophetare cœperunt, & ipsi, id est, Deum laudare.* Ita Emanuel Sa ibid. Abulensis & Cornelius Num. 11. 13. Tertio, pro iis, qui diuino Spiritu, vel Scripturam explicant, vel ad pietatem exhortantur. Sic sumitur 1. Cor. 14.3. *Qui prophetat, hominibus loquitur ad edificationem, & exhortationem, & consolationem.*

QVÆSTIO II.

Quod erat officium Prophetarum in veteri Testamento?

1. **R**espondeo. Primarium officium erat docere, instruere & reformare populum in cultu veri Dei; eumque hoc modo ad Christi aduentum disponere. Et quidem Moyses docuit populum, quando dedit & explicauit illi legem Decalogi, & Deuteronomij. Reliqui Prophetæ, qui diuersis temporibus secuti sunt, reformarunt populum; & aberrantem à lege reuocarunt in viam. Quò spectat illud Ioan. 4.37. *Alius est, qui seminat, & alius est, qui metit.* Ego misi vos metere, quod vos non laborastis: alij laborauerunt, & vos in labores eorum introistis. Vbi Christus loquitur de Prophetis & Apostolis. Prophetæ seminauerunt; Apostoli messorunt. Prophetæ laborauerunt; Apostoli eorum laboribus fructi sunt. Quomodo hoc? quia Prophetæ,

pheta, antequam venirent Apostoli, multum laborarunt in erudiendo populo, & eorum corda ad Christum recipiendum præpararunt. Quod si non fecissent, plus laborandum fuisset Apostolis. Vide Origenem, Irenæum, Augustinum, Chrysostomum, & alios apud Maldonatum in illum locum.

2. Huic primario officio annexa erant tria alia. Primum est arguere, reprehendere, & obiurgare eos, qui vel à vero Dei cultu, vel ab aliqua alia diuina lege recederent. Sic Samuel reprehendit Saulem Regem, eo quod non obediisset voci Domini. (1. Regum 15. 19.) Sic Nathan reprehendit Dauidem propter adulteriũ & homicidium. (2. Reg. 12. 9.) Sic Helias populum claudicantem in duas partes. (3. Regum 18. 21.) Daniel duos senes, quod falsò accusassent Susannam de adulterio. (Dan. 13. 52.) & ita deinceps.

3. Alterum est, prædicere futura. Quod fiebat dupliciter. Nam Prophetæ aliquando prædicebāt futura bona, ad populi consolationem, vt aduentum Messia, & alia mysteria Redēptionis humani generis. Isā. 7. 14. *Virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emanuel.* Et cap. 11. 1. *Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet.* Et cap. 14. 1. *Prope est, vt veniat tempus eius, & dies eius non elongabuntur.* *M. scribitur enim Dominus Iacob.* Et cap. 40. 1. *Consolamini, consolamini popule meus, dicit Deus vester.* Aliquando prædicebant & minabantur futura mala, quæ imminebant populo propter sua peccata, vt famem, pestem, bellum, captiuitatem. Ierem. 1. 14. *Ab aqua lone pandetur malum super omnes habitatores terræ.* Et cap. 5. 15. *Ecce*

ego

De Ministris Synagogaë extraordinariis. 171
ego adducam super vos *geniem de longinquo, domus Israel, ait Dominus.* Et *comedet segetes tuas, & panem tuum: deuorabit filios tuos & filias tuas: comedet gregem tuum & armenta tua: conteret vrbes munitas tuas, in quibus tu habes fiduciam.* Et cap. 19. 3. *Ecce ego inducam afflictionem super locum istum, ita vt omnes, qui audierint illam, tinniant aures eius, eo quod deliquerunt me.* Et infra v. 11. *Sic conteram populum istum, & ciuitatem istam, si vt conteritur vas figuli, quod non potest vltra instaurari.*

4. Tertium est, secreta, seu occulta cognoscere. Sic Samuel sciebat omnia, quæ erant in corde Saulis quærentis asinas patris sui. (1. Regum 9. 19.) Sic Helisæus sciebat omnia, quæ à famulo absente erant perpetrata. (4. Regum 5. 25.) Itemque omnia secreta consilia Regis Syria. (4. Regum 6. 12.) sic Daniel sciebat occultum somnium Nabuchodonosoris. (Dan. 2. 26.) Hinc obiter colligo, mirum non esse, si Sancti in cælo sciant ea, quæ apud nos geruntur.

QVÆSTIO III.

Quomodo Prophetæ probabant se à Deo missos esse?

1. **N**ecessè erat, vt Prophetæ, qui dicebant, se immediate à Deo missos esse, ad reformandum & arguendum populum, certis ac euidētibus signis confirmarēt suam missionem; alioqui populus nō credidisset ipsis, sed pro impostoribus habuisset. Quod fateretur Moyses de seipso. Cùm enim Deus dixisset illi, Exodi 3. 10. *Veni, & mitram*

se ad

te ad Pharaonem, ut educas populum meum filios Israël de Ægypto. Respondit Moyſes cap. 4. 1. Non credent mihi, neque audient vocem meam, sed dicent: Non apparuit tibi Dominus.

2. Dupliciter autem probabāt, se à Deo missos esse. Primò, per miracula. Sic probauit Moyſes, quādo virgam in serpentem mutauit, aquas Ægypti in sanguinem conuertit; & alia prodigia patrauit, quæ plagæ Ægypti appellari solent. Sic Samuel, sic Helisæus, sic alij Prophetæ plures. Luculentum habemus exemplum in Helia, quod est huiusmodi: Tempore Achab Regis fuit disceptatio inter Heliam & Prophetas Baal. Tam hi, quam ille, legitime se missos affirmabant. Quid factum? Helias cōuocato vniuerso populo, qui in duas partes claudicabat, non alio argumento vsus est, quam quod diceret, se suam missionem euidenti miraculo cōfirmare posse; Prophetas Baal non posse. Quod etiam contigit hoc modo: Duo boues in frustra concisi, & super ligna positi sunt in holocaustum: alter pro Helia; alter pro Prophetis Baal. Hi inuocato nomine Dei sui, non potuerunt de cælo impetrare ignem, quo holocaustum consumeretur. Helias, inuocato Deo Israël, impetrauit. Itaque holocaustum ab eo positum, igne de cælo missum, consumptum est. Quo miraculo permotus populus, Heliam tamquam à Deo missum acceptauit: & Prophetæ Baal veluti impostores, interfecti sunt. (3. Regum 18. 20.) Omitto similia exempla.

3. Secundò, probabant suam missionem per veracem prædictionem eorum, quæ breui erāt euentura. Sic Helias prædixit, tribus proximis annis non fore rorem & pluuiam. (3. Reg. 17. 1.) Sic Michæas,

De Ministris Synagoga extraordinariis. 173
chæas, Regem Achab infeliciter pugnaturum in Ramoth Galaad. (3. Regum 22. ver. 17.) sic Helisæus, post vnum diem fore tantam annonæ vilitatem, ut duo modij hordei emantur vno statere. (4. Reg. 7. 1.) Sic Isaias, proximo anno fore abundantiam frugum; sequenti, pomorum copiam; tertio, plenam messem & vindemiam (cap. 37. 30.) Sic Hieremias breui futurum, ut Nabuchodonozor Rex vastaturus sit terram Ægypti (cap. 46. 13.) Et quia hæc omnia euenerunt, eo modo, quo ab illis Prophetis dicta sunt; ideo magnam auctoritatem sibi conciliarunt. Sicut è contrario, quia non eueniebant ea quæ à falsis Prophetis prædicebantur, nulla illis fides habebatur. Et hoc signo discernendum esse inter veros, & falsos Prophetas, constat ex illo Deutero. 18. 21. *Quod si tacita cogitatione responderis: quomodo possum intelligere verbum, quod Dominus non est locutus? hoc habebis signum: Quod in nomine Domini Propheta ille prædixerit, & non euenerit, hoc Dominus non est locutus, sed per tumorem animi sui Propheta confinxit, & idcirco non timebis eum.*

4. Vnde D. Hieronymus in cap. 37. Isaiæ, super illud: *Tibi autem hoc erit signum, sic scribit: Idcirco vel maxime Propheta apud populum habebant fidem, quia non solum de his, quæ multa post secula futura erāt, sed etiam quæ incontinenti, & post non grande temporis spatium essent implenda memorabant: ut quod intra biennium Rex Assyrius inueneret, & vbi Ierusalem securitas redderetur.*

5. Et Rupertus in Prologo in Oseam: *Cum Propheta mitterentur ad pronuntiandum de longinquo Christi aduentum, simul etiam de propinquo datum*

vel iniunctum est illis, prophetare illud, in quo citius veraces comprobari possent, scilicet imminentem ab Assyrijs Israeli captiuitatem; nemq; instamem Iuda quoque Babylonis transmirationem, & praeterea nonnulla etiam minora, quae literis eorum legimus inserta. Cum igitur citò venisset captiuitas seu transmigratio illa, sicut per illos veritas prophetica praedixerat, palam constitit, quod veraciter fuissent locuti in nomine Domini, & quod Dominus misisset eos. Atque ita completa Prophetiae pars, illud quoque, quod reliquum vel maximum erat de promissione & aduentu Messiae, verum fore conuincebat.

QVÆSTIO IV.

An omnes Prophetae veteris Testamenti de Christo prophetauerint?

1. **R**espondeo. Omnes vel clarè, vel obscurè de Christo vaticinati sunt. Quod generatim colligi potest ex duobus scripturae testimoniis. Vnum est Lucae 1. 68. *Benedictus Dominus Deus Israël, quia visitauit, & fecit redemptionem plebi suae. Et erexit cornu salutis nobis, in domo Dauid pueri sui: Sicut locutus est per os Sanctorum, qui à saeculo sunt prophetarum eius, id est, Deus praedixit per omnes prophetas, qui fuerunt ab initio mundi, venturum Redemptorem ex familia Dauid. Alterum, Lucae vigesimo quarto, versu vigesimo septimo. Et incipiens (Christus) à Moysse & omnibus Prophetis interpretabatur illis in omnibus scripturis, quae de ipso erant.*

2. Spe

2. Speciatim verò potest sic ostendi. Prophetia dupliciter fieri solet. 1. verbis. 2. signis vel figuris. Igitur aliqui Prophetae verbis de Christo vaticinati sunt: aliqui signis & figuris. Priori modo Moyses. Deuteron. 18. 15. *Prophetam de gente tua, & de fratribus tuis, sicut me suscipit tibi Dominum Deus tuus: ipsum audies.* (vide Act. 3. 22.) Dauid, Psalmo 15. 10. *Non derelinques animam meam in inferno: nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem* (Act. 2. 31.) Et Psalmo 95. 13. *Iudicabis orbem terra in equitate, & populos in veritate sua.* Et Psal. 96. 8. *Adorate eum omnes Angeli eius.* Hebr. 1. 6. Et Psal. 109. 1. *Dixit Dominus Domino meo: Sede à dextris meis: donec, ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.* Matth. 22. 42.

3. *Isaias cap. 7. 14. Ecce virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel.* (Luc. 1. 31.) Et cap. 35. 4. *Deus ipse veniet, & saluabit vos. Tunc aperientur oculi caecorum, & aures surdorum patebunt.* Et cap. 44. 3. *Effundam aquas super sumentem & fluentem super aridam.* Et cap. 53. 4. *Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit.* Et infra: *Oblatus est, quia ipse voluit, & non aperuit os suum: Sicut ovis ad occisionem ducetur, & quasi agnus coram tondeute se obrutescet.* Et infra: *Cum sceleratis reputatus est: & ipse peccata multorum tulit, & pro transgressoribus rogauit.* Luc. 22. 37.

4. *Ieremias cap. 23. 5. Ecce dies veniunt, dicit Dominus: & suscipiabo Dauid germen iustum; & regnabit Rex, & sapiens erit: & faciet iudicium & iustitiam in terra.* Et cap. 32. 22. *Creauit Dominus nouum super terram, femina circumdabit virum.*

N 2

5. Eze

5. Ezechiel cap. 32. 7. Et operiam, cum extinctus fueris, cælum, & nigrescere faciam stellas eius: solem nube regam, & luna non dabit lumen suum.

6. Daniel cap. 9. 24. Septuaginta hebdomades abbreviatae sunt super populum tuum, & super urbem sanctam tuam, ut consumeretur prauaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur iustitia sempiterna, & impleatur visio & prophetia, & ungetur Sanctus Sanctorum.

7. Osee cap. 6. 3. Viuificabit nos post duos dies: in die tertia suscitabit nos. Et cap. 11. 1. Ex Aegypto vocaui filium meum. Et cap. 13. 14. De manu mortis liberabo eos, de morte redimam eos: ero mors tua, o mors, morsus tuus ero, inferne.

8. Ioël cap. 2. 28. Et erit post hac: effundam spiritum meum super omnem carnem, & prophetabunt filij vestri, & filia vestra.

9. Amos cap. 9. 11. In die illa suscitabo tabernaculum David quod cecidit; & reedificabo aperueras murorum eius, & ea quae curruerant, instaurabo. Act. 15. 16.

10. Michæas cap. 5. Et tu Bethlehem Ephraim parvulus es in millibus Iudae: ex te mihi egredietur, qui sit Dominator in Israël, & egressus eius ab initio, a diebus aeternitatis (Matth. 2. 6.) Et cap. 7. 6. Filius contumeliam facit Patri, & Filia confurgit aduersus matrem suam, nurus aduersus socrum suam, & inimici hominis domestici eius. Ego autem ad Dominum aspiciam, expectabo Deum saluatorem meum. Matth. 10. 35.

11. Nahum cap. 1. 15. Ecce super montes pedes euangelizantis & annunciantis pacem. (Rom. 10. 15.)

12. Ha

12. Habacuc cap. 2. 3. Adhuc visus procul, & apparebit in finem, & non memietur. Si moram fecerit, expecta illum, quia veniens veniet, & non tardabit.

13. Sophonias cap. 3. 14. Lauda filia Sion: iubila Israël: latare, & exulta in omni corde filia Ierusalem. Abstulit Dominus iudicium tuum, auertit inimicos tuos: Rex Israël Dominus in medio tui, non timebis malum ultra. Et ibid. Dominus Deus tuus in medio tui fortis, ipse saluabit.

14. Aggaeus cap. 2. 7. Hac dicit Dominus exercituum: Adhuc unum modicum est, & ego commouebo cælum & terram, & mare & aridam. Et mouebo omnes gentes: & veniet desideratus cunctis gentibus.

15. Zacharias cap. 2. 10. Lauda & latare filia Sion: quia ecce ego venio, & habitabo in medio tui, ait Dominus. Et cap. 3. 9. Ecce ego adducam seruum meum orientem. Et cap. 12. Ecce vir, oriens nomen eius. Et cap. 8. 3. Hac dicit Dominus exercituum: Reuersus sum ad Sion, & habitabo in medio Ierusalem: & vocabitur Ierusalem ciuitas veritatis. Et cap. 9. 9. Ecce Rex tuus veniet tibi iustus & Saluator: ipse pauper & ascendens super asinam, & super pullum filium asinae. Et cap. 11. 12. Et appenderunt mercedem meam triginta argenteos. Et cap. 12. 10. Effundam super domum David, & super habitatores Hierusalem spiritum gratia & precum: & aspicient ad me, quem confixerunt. Et cap. 13. 7. Percuie pastorem, & dispergentur oves.

16. Malachias cap. 1. 11. Ab ortu solis usque ad occasum, magnum est nomen meum in gentibus, & in omni loco sacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda.

tiomunda. Et cap. 3.1. *Ego mitto Angelum meum, & preparabit viam ante faciem meam. Et statim veniet ad templum suum Dominator, quem vos queritis, & Angelus testamenti, quem vos vultis.* Et cap. 4. 2. *Orietur vobis timentibus nomen meum, Sol iustitie.*

17. Posteriori modo, nempe per signa & figuras, multi Prophetæ de Christo vaticinati sunt. Primò, Ionas cap. 2.1. *Erat Ionas in ventre piscis tribus diebus, & tribus noctibus.* Secundò omnes illi, qui prædixerunt Iudæis liberationem ex captiuitate Babylonica; quæ erat figura liberationis totius mundi, qua Christus nos erat liberaturus à captiuitate peccati. Tertiò omnes illi, qui expresserunt typum vel figuram Christi, siue quoad incarnationem, siue quoad mortem & passionem, siue quoad resurrectionem, siue quoad alia mysteria. De quibus videri potest Prosper in libro de Prædictionibus.

QVÆSTIO V.

Quis fuerit præcipuus omnium Prophetarum veteris Testamenti?

i. **A**liqui Moysen, alij Ioannem Baptistam præferunt. Vterque enim habet peculiare testimonium suæ eminentiæ. Moyses quidem, Num. 12. 6. *Si quis fuerit inter vos Prophetæ Domini, in visione apparebo ei, vel per somnium loquar ad illum. At non talis seruus meus Moyses, qui in omni domo mea fidelissimus est. Ore enim ad os loquor ei: & palam, & non per anigmata, & figuras Dominum*

De Ministris Synagoga extraordinariis. 179
minum videri. Ioannes verò, Matth. 11. versu 9. vbi Christus de illo loquitur: *Sed quid existis videre? Prophetam? Etiam dico vobis, & plus quam Prophetam.*

2. Respondeo. Moyses fuit præcipuus, non quidem simpliciter & omni modo, sed in duplici sensu. Primò, quia Deus loquebatur illi *facie ad faciem*, sicut amicus amico loquitur; reliquis non item, vt constat ex testimonio allato. Et hæc comparatio procedit de Moysè, & aliis Prophetis, excludendo Ioannem Baptistam, iuxta illud: *Lex & Propheta vsque ad Ioannem.* Secundò, quia in multis gessit typum, seu figuram Christi, vt prolixè explicatum est cap. 6. §. 7.

3. Nihilominus aliqui alij Prophetæ, ex alia parte, præferendi sunt Moysi. Nam Isaias plura de Christo in particulari vaticinatus est, quam Moyses. Ioannes Baptista non venturum, vt Moyses, sed præsentem annunciauit: *Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi.* Nota: Tria de Ioanne Baptista legimus. 1. quod fuerit Prophetæ. 2. quod non fuerit Prophetæ. 3. quod fuerit plus quam Prophetæ. Primum asseruit Zacharias pater eius, Luc. 1. 76. *Et tu puer, Prophetæ Altissimi vocaberis.* Alterum asseruit ipse. Cum enim interrogaretur à Sacerdotibus: *Propheta es tu?* Respondit: *Non sum.* Tertium asseruit Christus: *Quid existis videre? Prophetam? Etiam dico vobis, & plus quam Prophetam.* Quæ omnia benè inter se cohærent. Fuit enim Prophetæ, quia spiritu prophético agnouit Christum, nemine indicante. Non fuit Prophetæ, quia non erat Prophetæ more aliorum, qui de Christo longè post venturo

vaticinabantur. Fuit plus quam Propheta, quia reliqui Prophetæ ad homines; Ioannes ad ipsum Christum missus est. Vnde peculiari modo de illo prædixit Deus per Malachiam cap. 3. 1. *Ecce ego mitto Angelum meum, & preparabit viam ante faciem meam.* Est enim Angelus, non qualiscunque, sed missus ante faciem Christi; quod de aliis Prophetis dici non potest. Vide Maldonarum in cap. 11. Matth. vers. 10.

QVÆSTIO VI.

Quomodo intelligendum sit illud Christi; omnes Prophetæ vsque ad Ioannem?

1. **R**atio dubitandi est, quia etiam post Ioannem fuerunt aliqui Prophetæ, vt Ioannes Euāgelista, Paulus, Agabus, & alij, de quibus questione vndecima dicendum est. Respondeo. Verba Christi sunt hæc, Matth. 11. 13. *Omnes enim Prophetæ, & lex vsque ad Ioannem prophetauerunt.* Quorum verborum varia est explicatio: sed duæ præ cæteris probabiliore. Vna, Christum loqui de omnibus Prophetis veteris Testamenti, qui Ioannem & Christum præcesserunt. Vt hic sit sensus: Omnes Prophetæ veteris Testamenti prædixerunt Christum venturum: Ioannes fuit primus, qui præsentem annunciauit. Ita Chrysostomus, Hieronymus, Beda, Euthymius. Altera, legem & Prophetas vsque ad Ioannem prophetasse, id est, viguisse, vim habuisse, officio suo functos esse, durasse. Ita Maldonatus. Et hoc colligit ex antitheto, quod sequitur: *A diebus autem Ioannis Baptistæ*

De Ministris Synagogæ Extraordinariis. 181
pista regnum celorum vim patitur. Vbi regnum celorum opponitur legi & Prophetis, id est, nouum Testamentum opponitur veteri. Vt hic sit sensus: Lex & Prophetæ viguerunt vsque ad Ioannem Baptistam: At à tempore Ioannis Baptistæ incipit Euangelium, seu nouum Testamentum.

2. Dices: Lex durauit etiam post Ioannem Baptistam, quia non fuit abrogata, nisi per mortem Christi. Respondeo. Illa particula, *vsque ad Ioannem*, non significat, vsque ad natiuitatem Ioannis, quasi tunc lex abrogata sit: sed vsque ad prædicationem Ioannis, quia tunc cæpit paulatim deficere, sicut tenebræ paulatim deficient, quando aurora accedit. Verum tamen est, non fuisse penitus abrogata, nisi per mortem Christi, vt cap. 6. quæst. 2. §. 6. dictum est.

QVÆSTIO VII.

An verum sit, omnes Prophetas Hierosolymis occisos esse?

1. **R**atio dubitandi sumitur ex verbis Christi Luc. 13. 33. *Non capit prophetam perire extra Hierusalem.* Græcè est, *οὐ δύναται*, id est, non contingit, seu impossibile est, occidi aliquem Prophetam extra Hierusalem. Quod tamen non videtur verum. Primò, quia Ieremias in Ægypto, Ezechiel in Chaldæa occisi sunt, vt testatur Epiphanius in eorum vitis, & Dorotheus in synopsis. Secundò, multi Prophetæ occisi sunt à Iezabel in Samaria, vt habetur 3. Reg. 19. 10.

N 5

2. Respon